

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a lapulaj-
donosnak küldendőek.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdij minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Szinügyi közgyűlés előtt.

szendeje immár, hogy a részvénytársaság a városnak kínálhatja a színházat.

Abból, hogy a kínálást a társaság kezdte; és abból, hogy az első ajánlatot a város közvéleménye, mint kedvezőtlen, visszautasította: következik, hogy az átvétel nem a város érdekében áll.

A városi közgyűlésnek 1879. évben 106. sz. alatt hozott s belügyminiszterileg jóváhagyott határozata megállapítja azon viszonyt, mely a város és a társaság között fennáll. A város ugyanis kötelezte magát, hogy a színházat évi egyenlő részletekben 40000 frtért magához váltja. Ez összegből a szintén megvett saját részvényeiért járó 2000 frtot le is fizette. Így még 38 ezer forinttal tartozik, de már az ideivel együtt három éve vonakszik fizetni, azon egyszerű okból, mert a társaság, a fentiek szerint **eladott**nak tekintendő épületekre, oly elsőbbségi kölcsönt kontrahált, melynek kifizetési módja s eszközei felől a vevő városnak megnyugtató s reális kibontakozási utat eddig nem mutatott senki.

Kell-e többet mondani, mint azt, hogy a ma fenálló u. n. lebegő adósság évi kamatai ma 2088 frt 80 kr-ra rúgnak?

Ezzel szemben a színház a maga jövedelmét, mit a szegény színházgatók sirva fizetnek, teljesen fölemészti, adóba és karban tartásra. Marad tehát törlesztésre csak az Elefánt jövedelme, most 1600 frt, jövőre, mondják 1700 frt.

Miután pedig ezen kizárólagos folyó jövedelemből még a 2088 frt kamatokat se lehet törleszteni, nemhogy a tőkét lehetne: azért a részvénytársulatra gyanus szemmel tekint a jövedőbéli birtokos.

A városi hatóság magatartása ezek szerint eddig teljesen jogos és korrekt volt. Hogy ezt ezután is elmondhassa egymásról a város és részvénytársaság egyaránt: az kölcsönösen érdekekben áll.

Elvárható, hogy a város ne legyen szűkeklü oly kiegyezési ajánlatnak elfogadásával szemben, mely ajánlat az ő vállalt terheit semmivel, vagy csak egy csekélységgel szaporítja. Viszont elvárható, hogy a részvénytársaság tagjai ne fedjék el, mivel tartoznak a saját reputációjuknak s gondoljanak azon nemes intenciókra, melyeket szem előtt tartottak, midőn a színházat ideában megteremtették.

Ne fedjék el, hogy — mint a részvényesek névsora mutatja — csak oly vagyonosabb egyének irtak alá, akik a színház kulturjelenetősége iránt lelkesedni, elég áldozatkészek, műveltek és hazafiasak voltak. Ne állítsák, hogy: ha a város kifizeti részvényeinket, azok árát nagyrészt megint mi részvényesek fizetjük meg közadóban. Ez csak odavetett állítás. Aki ezt kitalálta, elfelejtett utána számolni. Mert kik is szavaznak csak meg a részvények kifizetését? A városi képviselők. És mennyi adót fizetnek ezek? A virilisták összesen 30380 frt 50 krt, és nem többet.

Igy tehát, lévén a város összes állami adója kerekén 200000 frt, a képviselet bizony annak csak 15%-át fizeti, a többi ráhárítja olyan polgárookra, akik a színházat se nem akarták, se nem tudják, hogy léteznek; mert — sajnos — foglalkozásuk és állapotuk szerint, az őket nem érdekli. Őket érdekelné, hogy legyen a városban jó csatornázás mindenütt s megfelelő kövezet a külső részeken is; hogy a szállási utak járható karban tartassanak; hogy hozzáférhetőbbek legyenek az iskolák stff. A színházi részvényeket azok irták alá akik **akarták**, hogy Zomborban mindjárt legyen színház; mert tekintve a város'előbbre való igényeit s pénzhelyzetét, tudták, hogy az egyhamar nem kerithet sort a színházra.

Ezek az urak áldoztak, azonban erején fölül egy sem közülük. Amit kiki adott, azt birtokánál, rangjánál, közéleti szerepénél fogva, becsületbeli kötelessége volt adnia városunk egyetlen kulturintézményére. Ugy sem hitte senki komolyan, hogy azokat a részvényeket valami reális hiptotékának tekinthetni Mert az aláírásakor még szó sem volt arról, hogy a város a részvényeket beváltja; csak az volt tervben, hogy a város 4-5 ezer frttal járuljon a költségekhez. Aki hitte is, **csaiozótt. Mert minden papiros annyit ér, amennyit adnak érte. A színházi részvényekért nem adnak semmit, tehát ezek — ma legalább — nem érnek semmit.**

Ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy a részvényesek, minden számadás és próba nélkül, váljanak meg részvényeiktől. Sőt e helyen is, alább is, köztudomásra hozzuk azon módokat, melyek szerint a részvényeket értékpapírrá emelhetni remélik egyes pénzkapacitásaink.

Alább a részvénytársulati igazgatóság jegyzője, nehegy, mint tavál, csak a közgyűlésen értesüljön a közönség a tervezett pénzmuveletekről, szíves volt a szándékba vett kibontakozási módokat részletezni.

Ezeknél talán még jobb, legalább a városra nézve elfogadhatóbb volna a következő mód, melyet az intéző körök figyelmébe mi ajánlunk.

Az Elefánt hoz állandón 1700 frt bért. Ezen biztos évi összeggel, mely remélhetőleg szaporodni is fog, 6 $\frac{1}{4}$ %-os tőketörlesztés mellett ki lehet fizetni 38 $\frac{1}{2}$ év alatt 27200 frtot. Ehhez hozzávéve azon kész 3000 frtot és kamatait, mely a városnál részvénybeváltásra 3 év óta visszatartott, egyszerre előállna 30000 s néhány száz frt készpénz, melyből a kamatos adósság 29840 frt rögtön elenyészthető volna. Így a város mindjárt átvénné az épületeket és a stipulált 40 év helyett csak 27 évig fizetne ezer-ezer frtot. Mert a város által vállalt 40000 frtból 8000 benne van a kölcsönből fizetendő függő adósságban, 2000 frt már kifizetett, 3000 frt pedig — mint mondtuk — készen fekszik, mint már esedékes három beváltási részlet. Így 40000 frt helyett a városra csak 27 ezer forint teher maradna fenn. A részvényesek pedig a szóban forgó kész 3000 frtot, melyet a város részvények beváltása helyett az adósságokra ad ki, devalváció útján engednék. Egy részvényre csak 3 frt 75 kr elengedés jutna, és így e művelet nagy áldozatába nem kerülne senkinek.

E számadásnak realitását jó állunk, ha valaki jól áll azért — ami eddig tényleg megtörtént — hogy a színház el bírja tartani önmagát.

Zombor, 1885 évi február 25-én.

F. évi március hó 1 én tartja a zombori színház-részvénytársaság közgyűlést; a tárgysorozat 5. pontja méltán megérdemli, hogy azzal a közgyűlést megelőzőleg behatóabban foglalkozunk.

A részvénytársaság igazgatósága már a múlt évben belátva a részvénytársaság tarthatatlanságát, oly módokat keresett, melyek szerint az állapotokon változtatni lehessen s egy oly tervezetet dolgozott ki, mely szerint Zombor város közönsége a színházat jelenlegi mellékhelyiségeivel és leltárával együtt nagyon csekély áldozatok árán birtokába vehetné.

A tervezet már a tavali közgyűlésen volt egyszer tárgyalva, a mikor az igazgatóság megbízott e tekintetben a közvéleményt kipuhatolni s egyes még előzőleg elintézendő dolgok után a várossal magát érintkezésbe tenni; — azon körülményről fogva azonban, hogy Hunyadi és Spitznagel építék. vállalkozókka még volt 1600 frt követelésük iránt az egyesség csak 1884. évi szeptember 8 án jött létre, helyesebbnek vélte az igazgatóság az évi zárlatot bevárva, a tervezetet — egyes dolgoknak alapos megvitatása céljából — a tavalihoz hasonló értelemben de a mai állapotoknak megfelelőleg ismét tárgyalásra kitűzni.

Mihez tartás végett közöljük a tervezetet egész terjedelmében:

Nyeresség és veszteség számla. Tartozik. Házber utáni jövedelem adó 198 frt 10 kr. Tűzkár elleni biztosítás 342 frt 52 kr. Színházmester díja 280 frt. Előre nem látható apró kiadások 150 frt. A 30000 frt kölcsön utáni anuitási quata 6 $\frac{1}{4}$ %-al 1875 frt. Marad felesleg a részvénytőke beváltására 2000 frt. Összesen 4845 frt 62 kr. — Követel. Színházi bérjövedelem 1000 frt. Az Elefánt vendégdíjért bér 1600

frt. A város által évenként fizetendő részlet 2245 frt 62 kr. Összesen 4845 frt 62 kr.

Mérleg és vagyon kimutatás. Vagy on. Színházi épület felszereléssel és az Elefánt vendéglő értéke 65945 frt 83 kr. Különléle actívák és készpénz 434 frt 44 kr. Összesen 66380 frt 27 kr. — Teher. Befizetett részvénytőke 32000 frt. Takarékpénztári adósság 15840 frt. Elsőbbségi kötvények 14000 frt. Összes jövedelem az előző évekről 4540 frt 27 kr. Összesen 66380 frt 27 kr.

Igazgatósági javaslat:

A zombori színház részvénytársaság vagyonának Zombor sz. kir. város tulajdonába leendő átadása tárgyában, melynek alapján Zombor szab. kir. városa a színházat, a vendéglőt és az egész leltározott vagyont előnyös és kedvező módon tulajdonába átvethetné; van szerencsénk a következőkben előterjeszteni:

A fenti mérleg-számla tanu-ágaként, átvénné Zombor szab. kir. városa a színházat, a vendéglőt és a színházi leltározott vagyont, melynek értéke a színház részvénytársaságunk fenti mérleg- és vagyonkimutatása szerint o. é. 66380 frt 27 krt tesz ki, o. é. 61840 frtért, miáltal eme műveletnél 4540 frt 27 kr. cselekvő felesleg mutatkoznék a város javára.

A városra nézve pedig legelőnyösebb volna, ha az eddigi évenkénti o. é. 1000 frtnyi részlet o. é. 2245 frt 62 kr. összegre felemeltetnék s a részvénytársaságot szenvedőleg megillető o. é. 30000 frt tartozás egy az osztrák-magyar banknál 6 $\frac{1}{4}$ % mellett 38 $\frac{1}{2}$ év alatt évi járadékos törlesztéssel való kölcsönre átváltottatnék, és ha az évenként törlesztendő összeg o. é. 1875 frtban állapítatnék meg. Ez által nemcsak o. é. 213 frt 80 kr. kamat megtakarítás értek el, hanem az egész tartozás 38 $\frac{1}{2}$ év alatt kifizetve volna; azonkívül a fent kimutatott veszteség- és nyereség-számla szerint még egy évenkénti o. é. 2000 frt felesleg is eléretnek mely a jelenlegi részvénytőke visszafizetésére fordítandó lenne.

A részvénytőke visszafizetése törlesztés útján 15 év alatt évenként 40 részvényesnek kisorsolásával volna eszközölhető.

Ha eme javaslatunk elfogadva és foganatosítva leendő, úgy a részvényesek 15 év alatt teljesen kifizetve, a város pedig 38 $\frac{1}{2}$ évi időszak múltán egy színháznak birtokába jut, melynek mai értéke o. é. 66380 frt 27 krt képez.

Zombor, 1885. évi február hó 26-án.

Színház részv.-társ. igazgatósága:

Szemő Gyula, elnök.

Midőn a részvénytársaság a városi törvényhatóságnak 1879. évi 106. számú közgyűlési határozata értelmében

„Zombor szabad királyi város közönségének. A város törvényhatósági f. évi június 18-án 106. sz. alatt hozott közgyűlési határozatát, mely szerint a város közönségének hozzájárulása mellett színház építés végett ott alakuló részvénytársulat által kibocsátandó 800 darab 50 frtos részvény közül 40 db a város részére már most, a többi pedig a színház megnyitásától számított 38 éven át, évenként 20 db részvény megvétele mellett megszerezessék, a felhozott indokok alapján jóváhagyólag tudomásul veszem és erről a város közönségét mult hó 29 én 9062. szám alatt kelt jelentése csatolmányainak visszazárása mellett értesitem. Budapest 1879. évi decemb. 21-én. Tiszta s. k.“

Egy építendő színházat vállalkozott a városnak 40,000 forintért átadni, csak egyszerűen a kor igényeinek megfelelő színházról volt szó, nem pedig az „elefánt“ szállóházról is, mely jelenleg 1600, jövőben pedig a már megkötött szerződés szerint biztos 1700 frtot jövedelmez; nem lehet csodálkozunk, hogy a színház mellékhelyiségeivel és leltárával együtt, leszámítva a mérleg kimutatás szerinti 4540 frt 27 krt képező tiszta jövedelmet, ez időszakra 61840 frtban van.

Ha a város által magára vállalt 40000 frtről volna csupán szó, nagyon könnyű volna a számadás és a mellékelt tervezet mltatása, de miután itt látszólag nagyon is többről van szó, látszólag mondom azért, mert mint a tárgyalás folyamán kitűnik, alig 2000 frttal fizet többet a város mint a mire magát kötelezte; de tekintettel arra hogy a részvénytársaság a városnak egy örökbecsű s későbbben, ha nem is nagy hasznót hajtó, mindenesetre 50000 frtot megérő középület ünteláldozása árán és nem spekulációból emelt, a mennyiben még csak 15 esetleg 30 év mulván jut kamatnélküli részvénytőkéjéhez, az igazgatóság tervezetét lehető méltánnyal kell fogadnunk.

Lássuk azt közelebbről:

Az által, hogy a város a tervezet szerint egy 38 $\frac{1}{2}$ éven át 6 $\frac{1}{4}$ % kamat és tőketörlesztéssel egybekapcsolt és a 30000 frt függő adósság törlesztésére fordítandó kölcsönt vesz fel, levonva a függő adósság után ez időszakra kamat fejében járó 2088 frt 80 krtól a nyereség- és veszteség-számla szerint feltüntetett 1875 frtot, a mellett hogy 38 $\frac{1}{2}$ -év alatt az egész 29840 frt függő adóssági tőkét letörleszti, évi 276 frt 30 kr. kamat megtakarítást eszközöl s a színházat a város részére biztosítja.

Azon ellenvetésre, hogy a színház a város kezébe kerülve nem fog annyit jövedelmezni mint most,

Hirek.

annyi bizonyos, hogy a szálló házáért már most ez évben a szerződés értelmében biztos 1700 frt, minden körülmények közt a későbbre is fennáll, eme biztos jövedelméből a kölcsön törlesztés után nagyon könnyen fedezheti 970 frt 62 kr. kiadását s még a legrosszabb esetben is még tiszta nyeresége is leendő, mert eszik a törlesztés, eszik minden kamat.

Miben áll tehát a mivelet? Abban, hogy míg a részv. trsg. ilyen törlesztési kölesont nem nyerhet, a város ezt nagyon csekély áldozatok árán megteheti. Ugyanis:

Kifizeti 245 frt évi ráfizetés által 38 $\frac{1}{2}$ év alatt a 29840 frt függő adóságát, mi által 38 $\frac{1}{2}$ év alatti összes vesztesége 9455 frt 60 kr., a részvénytöke lefizetése 15 vagy 30 év alatt, a mennyiben már 2000 frt le van fizetve 32000 frt, végeredményben 38 $\frac{1}{2}$ év után összesen 41455 frt 60 krt fizetett s ezen egész idő alatt összesen 1455 frt 60 kr. áldozatot hozott, a különben ugy is följárított 40000 frt helyett, és ezen áldozatot a város akkor, midőn más városok ezeket áldoznak ilyenmü közmüvelődési célokra, a közönségnek csak nagyon is csekély áldozata árán megteheti.

Nem hagyhatom szó nélkül a javaslatnak ama részét, a melyben a részvényesek évi 2000 frt részvények kisorsolása által 15 év alatt elégtessenek ki, midőn a város 40 illetve ez időszert 30 évben állapotott meg; mihez képest az előbb feltüntetett nyereségvesztés-követel-számla 2245 frt 62 krról 1245 frt 62 krra s ehhez képest az összeg is 3845 frt 62 krra, a tartozik-számla 2000 frtos tétele 1000 frtra volna reducálandó, s a részvényesek kisorsolása útján 30 év alatt jutnának részvénytökéjükhöz, a város pedig egy 60000 frt értékű középület birtokába 41455 frt 60 krt.

Egy másik tervezet, mely szerint a város előnyös feltételek mellett a színházat átvehetné a következő lehetne:

Ha Zombor sz. kir. város közönsége a színházat a 29840 frt függő (kamat alá eső) és 30000 frtot kitevő részvényeket az amúgy is kötelező évi 1000 frt helyett 3000 frttal beváltaná, az alább felsorolt számítás szerint 13 év kell és a 14-ki évben az 1500 frt tiszta jövedelem már a városi pénztár javára esik:

1. 1885. évi január hó 1-én lezárt összeget alapul véve, a függő adóság 298,40 frt, s ha 1885. évben törleszt 3000 frtot, marad kamat alá eső tőke gyanánt a következő 1886. évre 268,40 frt; minthogy az összes jövedelem: Elefánt vendéglő bére 1600 frt, színház jövedelem 1000 frt, összesen 2600 frt; összes kiadások pedig 1000 frtot tevén ki, marad kamatra 1600 frt; de 3000 frt tőke után kamat megtakarítás 7% 210 frt, s így tiszta jövedelem 1810 frt, de 26,840 frtra 7% kell 1878 frt 80 kr, miáltal 1886. évben 68 frt 80 kr. deficit mutatkozik s eszerint: 26840 frthoz adva 68 frt 80 kr., marad kamat alá eső összeg gyanánt: 26908 frt 80 kr.

2. 1887. évi törlesztés 3000 frt, marad 23,908 frt 80 kr., s ennek 7% kamata 1673 frt 62 kr., de tiszta jövedelem s tőke megtakarításból befoly 1810 frt, levonva a fenti tőkéből 136 frt 38 kr. kamat megtakarítást, marad 23,775 frt 42 kr.

3. 1888. évi törlesztés 3000 frt, marad kamat alá 20,775 frt 42 kr.; tiszta jövedelem s kamat megtakarítás 1810 frt, 20,775 frt 42 kr. 7% kamata 1454 frt 28 kr., kamat megtakarítás 355 frt 72 kr. levonva, marad 20,419 frt 70 kr.

4. 1889. évi törlesztés 3000 frt, tiszta jövedelem s kamat megtakarítás 1810 frt, 17,419 frt 70 kr. 7% kamata 1219 frt 11 kr., kamat megtakarítás 600 frt 89 kr. levonva, marad 16,818 frt 81 kr.

5. 1890. évi törlesztés 3000 frt, tiszta jövedelem s kamat megtakarítás 1810 frt, 13818 frt 81 kr. 7% kamata 967 frt 32 kr., kamat megtakarítás 842 frt 68 kr. levonva, marad 12,976 frt 31 kr.

6. 1891. évi törlesztés 3000 frt, tiszta jövedelem s kamat megtakarítás 1810 frt, 9976 frt 13 kr. 7% kamata 698 frt 33 kr., kamat megtakarítás 1111 frt 27 kr. levonva, marad 8864 frt 86 kr.

7. 1892. évi törlesztés 3000 frt, tiszta jövedelem s kamat megtakarítás 1810 frt, 5864 frt 86 kr. 7% kamata 410 frt 54 kr. kamat megtakarítás 1399 frt 46 kr. levonva, marad 3465 frt 40 kr.

8. 1893. évi törlesztés 3000 frt, a 9 ik, illetőleg 1894. évre fennmaradó 465 frt 40 kr. adóság, az 1810 frt jövedelemből igen könnyen fedezhető lévén, ugyanez évben még 1000 frtot a részvények törlesztésére fordítható.

A 10-ik, illetőleg 1895. évben törleszt 3000 frtot, ez évi tiszta jövedelme 1500 frt, összesen 4500 frt.

A 11-ik, illetőleg 1896 évben törleszt 3000 frtot, tiszta jövedelem 1500 frt., összesen 9000 frt.

A 12-ik, illetőleg 1897. évben törleszt 3000 frt, tiszta jövedelem 1500 frt, összesen 13,500 frt.

A 13-ik, illetőleg 1897. évben törleszt 3000 frtot, tiszta jövedelem 1500 frt, összesen 18,000 frt.

Ezen tervezet a részvénytöke 40%-os leszállításával van összekapcsolva s első látszatra a városra nézve nagy áldozatokkal, a részvényesek részéről pedig még nagyobb áldozattal látszik egybekapcsolva lenni, tekintettel azonban arra, hogy a részvényesek, ha a tervezet a közgyűlés által elfogadtatnék, részvényökejükből 40%-ot engednék le: a város is meghozhatja azon áldozatot, hogy a fennmaradó részvénytökéket 30 év helyett, tervezett 13 év alatt, illetőleg a 9., 10., 11., 12., 13. években per 3000 frt a részvényeseknek kisorsolása útján kifizeti, de a részvényeseknek is el lehet ezen tervezetet fogadni, mert így legkésőbb 13 év alatt jutnak részvény 60% tőkéjük biztos birtokába, mely devalváló tőke a hátralévő 17 év alatt csak 5% kamattal is a részvénytöke eredeti összegét, az 50 frtot eléri, s így e tervezet sem megvetendő, sőt mindenestre megfontolást érdemlő.

A közleménnyel nem kívántam a véleményeket praecupálni, csak mihez tartás és előleges megfontolás szempontjából kívántam az előbbi mint igazgatósági, a másik mint privát tervezetet közzétenni.

Zsuffa Vince,
részt. igazg. jegyző.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Drasnyáki Gusztáv, őbecsei adóhivatali ellenőrt, a krapi-nai adóhivatalhoz III. oszt. adótárnokká nevezte ki. A vallás és közoktatásügyi miniszter Stakits Dezső, petrovoszellői születésű s dolovai községi elemi iskolai rendes tanítót pedig jelen állásában végleg meg-erősítette.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter a bajai ipariskola segélyezésére a folyó tanévre 450 frt állami subvenciót tett folyóvá.

Kinevezések. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, az 1884. évi XVII. t. c. 10. §-a alapján és az 1884. évi október hó 30 án 46,188. sz. alatt kibocsátott rendelet értelmében, az építőmesterek képesítő vizsgálat-bizottságot a következőleg szervezte: Elnök: Ybl Miklós építész. Tagok: Amon József építőmester, Bobula János építőmester, Czizler Győző építész, Dötzer Lipót építőmester, Hauszmann Alajos építész, Hothausner Lajos építőmester, Hegedüs Károly, az állami középiparintó igazgatója, Kauser János építőmester, Kolbenhayer Gyula, építészeti tanár az áll. középiparintó, Lukse Fábry Béla kir. főmérnök, Mihálovics Antal kir. középítészeti felügyelő, Nagy Dezső műegyetemi tanár, Ney Béla építész, Pucher József építőmester, Pártos Gyula építész, Schneidár János műegyetemi tanár, Steindl Imre műegyetemi tanár, Szumrák Pál középítészeti felügyelő, Wagner János építőmester, Weber Antal építész.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a bajai ipartestület és a céllövész társulat módosított alapszabályait jóváhagyási záradékkal ellátta.

A megyei alispán ur megengedte, hogy Goszpodince községében már huzamosabb idő óta üresedésben levő s pályázók hiányában betöltetlen orvosi állomásra, addig is, míg a községi orvosi állomás végleg betöltetni fog dr. Belyanszky Szvetozár gyakorló orvos végezhesse az orvosi teendőket.

Pályázat. A m. kir. V. számú csendőrkörületi parancsnokságnál III. oszt. irodaszolgái állásokra Mélykúton és Kucurán pályázat van hirdetve.

Meghívó. A bács-bodrogmegyei méhésztársulat f. évi március hó 5 én (csütörtök) délelőtt 10 órakor a kaszinó vendéglő termében Cservenkán ig. választmányi ülést tart, melyre az igazgató választmány tagjait tisztelettel meghívom. Mintán új alapszabályaink revidálásán kívül több, egyelőnként érdeklő igen fontos tárgyak vannak napirendre kitéve, megkérem az igen tisztelt tagokat, az alkalommal mentől nagyobb számban résztvenni. Kedvezőtlen zord idő esetén a gyűlés 8 nappal elhalasztatik. Bresztovácott 1885. évi február 25-én. Jakobb József, az egyetel igazgató-al-elnöke. — Minthogy a mai egyetes világban tán nem is tudják a tagok, hogy kik is tagok, hadd álljon itt az igazgató-választmányi tagok névsora: Vojnich Jakab Szabadka, Dr. Ritai József Zombor, Schwerer Béla Filipova, Wolf József Ada, Pfeiffer János Ó Kanizsa, Schuhmacher Henrik Cservenka, Csuka Mihály Cservenka, Bieliczky Gyula Zombor, Gyarmathy Ferencz Filipova, Léh Pál Uj-Verbász, Györgyfalvy Henrik Cservenka, Turnovszky Rezső Uj-Verbász, Mihelits Péter Zombor, Dr. Ambrozovits Károly Zombor, Bugarszky Szvetozár Zenta, Schneller Gyula Ujvidék, Leblich Péter Cservenka, Mészáros Ignác Ó Kanizsa, Késmárky Béla Szántova, Szabó Károly Irmova pusztá, Horváth Gyula Baja, Spinka József Alpár pusztá, Gschösser Lajos Baja, Nikollits István Gyurgyevó, Scultéy Nátán Apatin, Zomboresevit Ferenc Szabadka, Karl Bálint Cservenka, Masirevits György Zombor, Stahulyák József Verbász, Vojnits Simon Szabadka.

Arverés. Waldner Dávid 6500 frtra b. ingói márc. 15-én Ó Becse.

Baján Erős Márton, szolgál, a kandallóba tett fát petroleummal leöntvén, mi azonban a lappangó parázstól egy pillanat alatt lángra gyuladt s a szerencsétlen szolga ruhájába belekapott, ki is a roppant égések következtében a kórházban ápolatik. Figyelmeztetnek tehát azok, kik hason módon járnak el, a netáni szerencsétlenségre, nehogy hason szerencsétlenség megtörténjék.

Rombay Dezső a megyei gazd egyesület titkára, eljegyezte városunk egyik legszebb legszeretreméltóbb leányát Werner Róza urbölgyet.

Zentán közbeszéd tárgyat képezi, hogy hivott férfiak „Hitelegyet mint szövetséget” cím alatt egy negyedik pénzintézetet alakítsanak.

Csöd van hirdetve Kaufmann S. özvegye ellen Zombor. Csödbiztos Györgyvánszky György, tömeg-gondnok Szakáll Ado-ján.

Hódsági hírek. A község képviselő testülete f. hó 21-én a három év óta gyakran ismétlődő gyujtogatások megszüntetésére; illetőleg a gaz tettesnek elfogása céljából 1000 frt jutalmat tűzött ki. — A mult héten ismét két ház égett le 5 napi időközben. F. hó 17 én ifj. Treuer Márton fiatal gazdának istállója, bennük 6 db gyönyörű ló s 6 db sertés égett el. — A tűz rendesen este 8-9 óra közt üt ki, oly körülmények közt, hogy a szándékos gyujtogatást nem lehet elvitatni. Az egész község rémületben él és esténként minden ötödik ember orjátra van kirendelve. Ezen rémület kifolyása az is, hogy minden kereszt utca középsőre lámpa állítottat.

Zentán az ottani tűzoltó-egyesület javára Pesti Ithás Lajos szintársulata e hó 16-án mükedvelők közremüködésével — mint búcsú előadást — Szigligeti „Csikós”-át adta. A mükedvelők várakozáson felül jól játszottak.

Uj filoxera irtószerszer. A „Revue Horticole,” egy új filoxera irtószerszeréről ír, melyet Taugourdeau ajánl. Február hóban midőn a szőlőmunkák kezdődtek, Taugourdeau egy hektárnyi szőlőjét 200 liter faszénhamuval és 10 kiló általa titokban tartott anyaggal behintette, mire a szokásos munkálatok megkezdettek, a föld a töre felhalmoztatott és a sorok közt barázda vonatott. Három héttel később ugyanazon keverékkel a szőlőket ismét behintette és könnyedén földdel betakarta. Ezen, összesen 30 frank költségsbe kerülő munka meghozta a kellő eredményt, mert a helyszínen megjelent hatóságai küldöttsége a mult év októ-

ber havában még erősen fertőzött szőlőt teljesen filloxeramentesnek találta, a szőlő élénközölden lombosodott és a filloxera által lerágott gyökerek helyén új hajtások mutatkoztak, dacára, hogy e szőlő most is filloxerával fertőzött szőlőkkel van környezve. A küldöttség elhatározta, hogy a kísérleteket saját felügyelete alatt folytatja, meggyőződendő, hogy e szer sikeres e minden talajban és nincs-e befolyással a borra? — Körülbelül így szert ajánl egy félenci mérnök is, ki tavasszal a szőlőtökre petróleummal megitatott széndarabot tesz és e szernek egyszeri alkalmazása a filloxerát örökre eltünteti.

Zentán Kardos Jánosné elnökle alatt mosó-intézet alakult.

Csöd. Goldstein Rozália őbecsei lakosnő ellen, bej. aprilis 14. Csödbiztos Alexich György trvszéki bíró, tömeggondnok Károlyi József ügyvéd.

Hymen. Herz Ede ó-kanizsai tanító eljegyezte Duna-Földváról Berger Sámuel földbirtokos művelt leányát Ellát.

A hódsági Casinó f. évi március hó 1 én d. u. 4 órakor tartja rendes évi közgyűlését.

Monostorszeghen Pálch János plébános temetése kedden d. u. roppant részvételt mellett folyt le. A ravatalt, mely saját kifejezett kívánsága szerint a legegyszerűbb koporsóból állott, a hozzátartozók részéről számos, a tisztelők részéről pedig a következő koszorúk díszítették: „A zomborkerületi papság, szeretett paptársuknak” (szürke szalag); „A zomborvidéki r. k. tanító egyesület, szeretett elnökének” (fehér szalag babérkoszorúval); „A zombori r. kath. tanítótestület, a felejthetetlen tanfőfőnöknek” (kék szalag). A gyászszertartást Fejér Gyula, zombori apát-plébános végezte, rendkívüli segédlettel, melyben részt vettek: Pentz János batina, Mészner István bezdáni, Puck István apatini, Brihacsék János kolluthi, Tormágy Gábor gákovai plébánosok; Eichhorn Ferenc zombori, Szucsics Sándor monostorszeghi, Kulancsics Illés ns.-militicsi, Erdújhelyi Menyihért szántovai, Virág István bezdáni káplánok s Bátori János zombori katekéta. A helyi és környékbeli tanítók méltó fölfogását tanúsították azon fájdalomnak, melyet jötevőjük veszte fölött nemes szívük sugallott. Képviseletet öket: az összes helybeliek s Temunovich Tamás, Czinkler Gyula, Lukich Béla, Berger Antal, Kuzmics Lajos, Jung Ignác zombori tanítók; Fehér József, Matkovich Mihály szántovai tanítók; Simonyi Béla, Vidákovich Antal ns.-militicsi tanítók; Márczy István kernyajai tanító; Gräff Anna, Kuszik Emilia, Berger Hermin, Oracsits Erzsébet, Lukich Béláné, Temunovich Tamásné, Jung Ignác zomboriak. A megye is képviselve volt, Schmausz Endre alispán és Kárcson Gyula főjegyző urak személyében. Továbbá ott láttuk Ribiczey Béla apatini szolgabíró, Bosnyák János bezdáni jegyzőt és még sokakat Zomborból. A hívek számát ki sem merjük fejezni; a gyászolók ezrei, beláthatlan néptömeg volt jelen, Monostorszeghről mindannyian jelen voltak, a kik mozdulni bírtak és nem voltak betegek. Ha a közrészvétel bizonyossága lehet a ragaszkodásnak: akkor a híveknek a lelkipásterhoz való ezen hűsége meghatónak és páratlannak mondható. Isten nyugtassa békével!

F. hó 25-én Athanazkovics Nika sikorai szállításán d. u. 5 órakor egy kazal szalma gyult ki, néhány tűzoltó Kesztnér Ernő szertárnok vezetése mellett a térsé helyén megjelenvén, azt 4 órai munka után elfojtatta.

Folyó hó 21-én volt Goldstein Miksa 20 éves gabna kereskedő ügynöknek temetése, nagy részvét mellett. Becsületes kereskedőink száma benne eggyel megfogyott.

A helybeli tisztikarnak péntekre hirdett táncestélye szombaton fog megtartatni a „Vadászkürt” termeiben.

Bonmó. A csütörtöki szinlapon „A szép Galatea” darabban Pygmalion „fodrász”-nak van jelezve, pedig csak szobrász volt. Oh végetes sajnóhiba!

Zsuffa és Csuvarditsnak mai lapunkban hirdettét üzletét próba után ajánljuk a n. é. közönség szíves pártolásába. Hiszünk, mert tapasztaltuk, hogy egyetlen próba után sokan nálunk fognak dolgoztatni, akik most a fővárosban rendelik meg ruháikat.

Színház.

Kedden, f. hó 24-én Sardou V. vigjátéka a „Csapodár” adatott. A szellemes magán és párbeszédekkel bővelkedő darab nem kis feladatot ró az előadó színészekre, s mondhatjuk Perlaki Giza mint Camilla, Tiszai Dezső a csapodár Champignat szerepében dicséretesen érvényesítették elbeszélő képességüket. Különösen sikerültek voltak Tiszai hosszú monologjai. A Csapodár egyike azon daraboknak, melyet egy közönségszerű színész tönkre tehet, de a mai előadás — leszámítva Fenyéri nagymérvű modorosságát, a darabot teljes értékében állította a közönség elé. A legtöbb színész kezét nem tudja, hová tenni, Fenyérinek nyakával és fejjével van baja, mindég úgy nyitogatja előre mintha csak azon az áron tudná a szót kiadni magából; meg vagyunk róla győződve, hogy jóakarátú figyelmzettetésünk oly ambiciósus színésznél, mint Fenyéri nem lesz falra hányt borsó.

Szerdán, a már egyszer előadott s általános köztetszésben részesült bohózat „A Sabin nők elrablása” adatott. Az előadás korrek, összesség volt. Tiszai, mint színész direktor, mint e darab első előadása alkalmával, ezuttal is remekelt. A többi szereplők is mindannyian kifogástalanul játszottak.

Csütörtökön, Moliere klasszikus vigjátéka a „Kénytelen házaság” és a „Szép Galatea” mythologiai operette kerültek színre. Ez előadásról a jövő számban.

De Zs.

Szántova, 1885. évi febr. hó 24.

Egy szerény papról, kit ma kísérték a temetőbe, kívánok írni.

E becses lap célja e nagy megye t. közönségének szellemi és anyagi érdekeit tehetsége szerint elő-

mozdítani; és miután ebben befoglaltatik az is, hogy t. olvasóban a tisztelet, elismerés és székebb körben a hála érzelmeit is felkeltse különösen a megye jelesebbjei emléke iránt: e lap keretében nem illőnek nem tartható elh. nt. Pálch János, volt monostorszeghi plébános életének és tevékenységének rövid ismertetése.

Pálch János szül. 1842. évben megyénkben, Csönoplyán. Papi pályára érezvén hajlamot, teológiai tanulmányait a legjobb sikerrel Kalocsán végezte, hol 1866. júl. 29-én áldozárra szenteltetett. Mint segédlelkész működött Vaskút, Almás és Zomborban. Volt főnökei öt szíves szolgálatkészsége, egyházi férfitü buzgalma és már áldozarsága első éveiben föltűnt alapos képzettsége és megnyerő modora miatt annyira megkedvelték, hogy csak fájdalommal válhattak meg tőle, mi mindig szép bizonyítvány a távozó számára. 1873-ban kinevezetett főpásztortól segédtanfelügyelőnek — actuariusnak — mely állásáról nemskára lemondván, Zomborba küldetett kaplannak. Itt mint hitelvezetőnek volt alkalmam őt közelebbről megismerni és megszeretni. Itt sorsom egybekötött vele. Nem volt nap, hogy barátjának nem szólított volna, hogy szokása szerint kezemet melegen ne szorítsa. Együtt sétáltunk, együtt ettünk és mulattunk, csak külön kötelességei nek teljesítése és az új választott el bennünket. Érezvén fölényt föltűnt, nem tettem mint némelyek, kik gyűlölik azt, kinek esztől félnek és üldözik, rágalommal illetik, kinek erényei által megcsúszottatnak; szerettem őt, simultam hozzá, soha meg nem bántottam, és hogy ő sem viseltetett ellenszenvvel irántam, éreztem, de meggyőződtem különösen azáltal, hogy figyelmeztetett ugyan hibáimra, de törte azokat és védelmezett, hol kellett. A szó teljes értelmében hű, őszinte barát volt. Ilyennek elvesztése annál fájdalmasabb, minél ritkább jelenség korunkban a lelkek egyesülése: az igazi őszinten barátság. Pedig az élet kopár barátság nélkül, virágos mező barátság által. A kinek barátja s honja van, az nem lehet boldogtalan! mondja a költő. Az őszinten barátság oly boldogság, hogy ha csak egyetlen közeli hű baráttal dicsekedhetünk is, nagy kincset találunk és sok bajtól megmenekedhetünk, Jól és szépen mondja azért a jeles Schiller: Glücklich . . . „Ja, wer auch nur eine Seele sein nennt auf dem Erdenrund! Doch wer's nicht vermag, der stehle weinend sich aus diesem Bund.“

Ily rokon lelket, őszinte barátot vesztettünk Pálchban. Vesztettünk — mondom, mert jó volt ő mindenkinék, nemesen gondolkodott mindenkiről és családsága soha sem volt szívében.

Zomborból Ujvidékre tetetett kaplannak, hol rövid tartózkodása alatt vallás- és nemzetkülömbőség nélkül mindenki szeretetét és tiszteletét megnyerte; kedves és jules apátplébánosa pedig okos és fáradhatlan segédpapot vesztett el benne, midőn 1877-ik évben Monostorszeghre helyeztetett adminisztratornak. Itt 1879-ik évben plébánosnak nevezetvén ki, minden lelki és testi erejét oda irányozta, hogy e kevéssé elhanyagolt községet újból felvirágoztassa. Buzgósága nem ismert határt, szerette jólelkű sokac hibeit, és mivel szerette, nem csak szellemi, hanem anyagi jólétének előmozdításán is fáradozott. Nem egyszer fordult meg a közs. elöljárók élén, vagy azok nélkül a megye palotájában a különféle hivatalokban és bíróságoknál híveinek jogos panaszaira orvoslást keresendő. Ily pártfogásra és kérelmezésre sem vállalkozik mindenki ki tehetné; nagy önmegtágadás kell ahhoz, hogy az illetéktelen (?) beavatkozás vádját hallgassuk és a hideg elutasítást egykedvűen elviseljük. Ő ez áldozatot is szívesen m-ghozta volna hívei szeretetének. Valóban jó pásztor volt, ki életét is örömet odaadta juháért. Igen, ő életét is feláldozta híveitért és a nevelés ügyéért; mert 1881-ben iskolalátogatónak nevezetvén ki, új kötelességeinek teljesítésében oly odaadó munkakedvvel, kitaró szorgalommal és szakismerettel járt el, hogy a zomborvidéki nagy tanítóegylet sok öregebb és tapasztaltabb pedagógus közül őt a fiatal, de buzgóságtól lángoló plébánost választotta meg elnökének, vezetőnek. Szép kitüntetés, melyet a megfizetelt megérdemelni is igyekezett; mert ha megérkezett az iskolalátogatások ideje, nem tartóztathatta őt vissza sem kellemetlen idő, sem rossz út, sem régi súlyos mellbaja, és az iskolákban a gyermekek közt mily szeretetteljesen tudott hozzájárulni leereszkedni, mily örömmel fejtegette nekik az éppen felforgó tárgyakat! E mellett beteg, nagyon beteg volt. Mindenki látta, csak ő nem akarta hinni. Mult nyáron is nálam levén baráti látogatáson így vigasztalt engem gyengélkedőt: „Franci! — mondá — mi ketten folyton g . . . dünk; de azért meglásd, még öregek leszünk.“ Ez részben már nem áll; és azért magamra nézve sem akarok lenni próféta, de állítani merem, a kedves megboldogult engem csak megnyugtatóni akart és akkor már éreznie kellett, hogy napjai meg vannak számlálva; mert különben — jó barátainak legjobb szándéku szemrehányásai után — bizony jobban kímélte volna magát és nem esett volna oly mohón neki a dolognak, mint azt végnapjaiban tette.

Ily férfiú vesztesége, ha nem is szerepelt fényes körökben és nagy méltóságban, ha nem is hangoztatott nagy szölamokat, ha nem is érte őt hű kitüntetés, ha nem is emlegetik országzerte szerény nevét: nagy, igazán nagy; mert nem a külfény, méltóság és hangzatos szavak, hanem a nemes tettek virágoztatják fel a hazát. Pálch buzgó, jeles papi, jó tanfőúr és nevelő, őszinte nemesszívű barát; tehát derék hazafi volt. Méltó, hogy emlékét megörizzük; érdemes arra, hogy papi és polgári erényeit kövessük. Nyugodjék kékében!

R. I.

Az Ujvidéken megjelenő szerb újság „Naše Doba“ hivatala érezte magát arra, miszerint a „Bácskának“ és tudósítóinak a „Bácska“ 13-ik számában nyilvánított öt illető közleményekre válaszoljon.

Legelőbb is dr. Pavlovics azon csodálkozásának ad kifejezést, hogy őt a „Zastavával“ egy osztályba helyezték. Sok naivitás kell ahhoz, ha dr. Pavlovics azt tagadni merné.

Csak tessék a „Napredak“, „Komaratz“ és „Zastava“ lapoknak előbbeni számaikat olvasni és meg fogjuk látni azt, hogy dr. Mileticsnek első hadsegéde a

„Naše Doba“ szerkesztője, t. i. dr. Pavlovics István volt.

Még most is előttem látom dr. Pavlovicsot, amint a „Društvo Radinost“-ban, a szerb hitközségben, a városi képviselőtestületben és a karlovitzi egyház congressusban szónoklatokat hallat, mely szónoklatok telvék voltak pszichológusokkal és rágalomokkal a magyar kormány és Maschirevics patriárka ellen.

Soha, egy választói névjegyekben sem olvastam dr. Pavlovics nevét azok között, kik magyarbarát képviselőre adták szavazatukat.

Jóllehet, hogy ezen tények és igazságok dr. Pavlovicsot kellemetlenül fogják érinteni, de kötelességemnek tartom ezeket azon orcátlan támadások ellen kinyilvánítani, melyekkel engem és tudósítóársaimat illetett.

Megengedem azt, hogy mióta dr. Miletics tébolydában van és mióta a magyar kormány Angelics patriárka kinevezetésével a harcot az Omladinával elkezde, dr. Pavlovics magát a nyilvánosságtól meglehetősen visszahúzza. De amint programjában a zágrábi szerb klubot, — melynek feje Zsivkovics báró az ismert Janus fej — politikai mintaképnek elfogadja, akkor ne vegye rossz néven azt, magyar hazafiól, ha a „Naše Doba“ lapnak anyit hiszek mint Zsivkovics bárónak.

A mi ezen lapnak segélyeztetését illeti, úgy ez Ujvidéken általános elfogadott tény. Sokan (talán jól) azt hiszik azonban, hogy ezen lap fentartása körül a szerb kormány is részt vesz s hogy dr. Pavlovics Garaschanin minisztert arra kérte volna fel, hogy ezen lapot lehetőleg pártolja és segélyezze. — Hogy van az tehát, hogy egy magyar patrióta (mint dr. Pavlovics magát nevezi) idegen országok kormányaihoz folyamodik segélyért, holott naponta alkalmunk van a „Videlo“ szerb kormánylapból mindazon támogatásokat és szemtelen rágalmakat olvasni, melyekkel a „Zastava“ a hazafias érzelmű szerbeket és Angelics patriárkát illeti. Csak rövid idővel ezelőtt a „Videlo“-ban azon szavak állottak: „Nem Szerbia, hanem Osztrák-Magyarhon örülhet a baráti szövetségnek!“ A „Videlo“ ezen kifakadásain nem esdálkozom, mert ismeretes tény az, hogy az inspiratorok között a „Zastava“ több szövetségese van, ki 1868-ban felette compromítálva volt. Lásd a „Napredak“ és „Srbski Narod“ akkori számaikat! Megjegyzem azonban, hogy akkoron éppen dr. Pavlovics volt a „Zastava“ szerkesztője.

Azért dr. Pavlovics tölem ne vegye rossz néven azt, ha természetesen eszméjében fogva, dr. Pavlovics a „Zastava“ volt szerkesztőjét azon dr. Pavlovicsól nem tudom elválasztani, ki most a „Naše Doba“ szerkesztője.

A mi különben a „Naše Doba“ hirdeti népszerűségét illeti, amit velünk a „Naše Doba“ oly örömmel elhitetni akarna, megjegyzem, hogy ezt a nagym. kereskedelmi miniszterium leginkább megállapíthatja, amint a póstahivatal az erre vonatkozó kimutatásokat be fogja terjeszteni; — miután egy lapnak népszerűsége nem a kiadott példányok számával, hanem a befolyt előfizetési díjak számával állapítatik meg, — s hogy ezen előfizetési díjak vajmi kevesen érkeznek a „Naše Doba“ számára, azt dr. Pavlovics, legnagyobb búbanatára legjobban tudja.

Ez válaszom a bugyborékos „Naše Doba“ és érdemdús szerkesztőjének méltatlan és orcátlan támadása ellenében s ha tetszik, jövőben többet, bővebb illusztrációkkal is szolgálhatok.

Ujvidék, febr. 24. 1885.

R. I.

(A szerk. tagjai a megyei közügyeken felül még a szerb politikát is figyelemmel kísérik nem győzvé, annak észlelésére, nézete szerinti megbízható férfakkal áll összeköttetésben. Ha ezek néha olyan nézeteket kockáztatnak, melyek nem felelnek meg a valóságnak, azért nem kell — legalább művelt ember nem szokott — taglóval neki menni az egész lapnak s azzal és arról úgy beszélni, mint a „N. D.“ f. évi 12. sz. -ban tette. A „N. D.“ cím azt jelentené: Korunk. Azonban a „N. D.“ még nem érte el korunkat; mert tiltakozik az ellen, hogy mi, kik a szerbekkel együtt élünk, mozognak és vagyunk, róluk is tárgyalhassunk. Kimélelet, szeretetet, bizalmat és tisztességet, legalább a szóban forgó cikkből, tanulunk nem sikerült. Azon körülményből, hogy egy csekély jelentőségű — szerintünk is valótlán színű — gyanúra, két hasábbos személyeskedés szükségét érezte a „N. D.“, részünkről tárgyilagosságot kiismervén, az ő vele való foglalkozásról igen, de a szerb politika menete iránt való érdeklődésünkről le nem mondunk. A szerkesztő.)

A testmozgás befolyása az egészségre.

Egy a stuttgarti polgár- és ipar-egyesület tagjai előtt dr. Jaeger Gusztáv által tartott nyilvános előadás kivonatának németből való fordítása. (Folytatás.)

Hogy a zsir az élő szövetek fizikai sajátosságaira, különösen azok ingerlékenységére nézve mily hatással van, azt néhány kísérlettel könnyű megállapítani. Ha valamely élő állat egyik idegét elvágjuk, úgy hogy az agy arra többé ingert ne gyakorolhasson és így teljes nyugalomba helyezzük, akkor benne lassanként finom zsirgolyócskák fognak képződni és a mily mértékben szaporodnak ezek, olyanban kisebbedik az ideg ingerlékenysége. Ugyaníly változáson megy át az elmentzett izom összehúzódó képessége és ereje is, a menyiben a keletkező zsirgolyócskák számának növekedésével szintén apad. Miután pedig nemcsak a testi hanem a szellemi munka ereje és élénksége is az idegek és izmok összehúzódó képessége és ingerlékenységétől függ, könnyű érthető azon tény, hogy elzsirosodott emberek úgy testileg mint szellemileg is elbutulnak és elgyengülnek. A szellemi állapotot illetőleg megjegyzem, hogy az elbutulás és örültség egyik leggyakoribb okát éppen az agy egyes részeinek zsiros elfajulásában találja.

Mindezekből világosan kitűnik, hogy mindazoknak, akik munkaképességüket és egészségüket főn akarják tartani, meg kell azt figyelniök, valjon nem vesznek-e észre zsirosodást, azaz elhízást. Ez „memento mori“, bizonyítéka lesz annak, hogy rossz ulélek és nincs jobb és biztosabb ellenszere a kövére-

désnek a rendszeres megerőltető testmozgásnál. Az ismeretes Bouting gyógymódtól — mely abból áll, hogy lehetőleg kevés zsir és lisztes tartalmú táplálékokból élünk — minden már elhízott embert attól való tartózkodásra intek, mert igen veszedelmes váliat; de etől eltekintve, mérhetetlenül kevesebb befolyást gyakorol a testi és szellemi szervezet helyességének helyreállításánál, semmint a testmozgás.

A kinemelgítő testmozgás második nagy hatása a testszövetek víztartalmának növekedésében áll. Ez semmi esetre se vehető oly könnyen észre, mint az elhízás — ha csak — és ez a leggyakoribb eset — az utóbbival karöltve nem jár, de nagy mértékben érezhető a vizes hús tézstaszertu puháságán, míg a rendszer állapotban lévő mindig rugalmas szilárd fogásu. A vizesedés első hatása a vér víztartalmának növekedésében áll, ez pedig egy a vérszegénységgel, vele azután a test minden részében veszt munkaképességében, mert nemcsak rosszabbul lesz táplálva, de mert vizenyösebbé válik maga a szövet is, ez pedig zsirosabb, az idegek és izmok ingerlékenysége folyton kisebbülve, végre egészen elenyészik. Ezen hatások ösmeretere tulajdonképen a vízi betegségek vezettek, de másrészt oly kísérletek is arra tanítanak, melyeket magamon és néhány más egészséges egyémen hajtottam végre. Arról volt szó, hogy a gőzfürdőnek (izzasztó fürdőnek) tehát a szövetek víztartalmának változására, milyen hatást gyakorol az idegek ingerlékenységére, vagyis, nemcsak az érzék-idegek és izmok, hanem az agy-idegek működésének gyorsaságára is. A kísérlet a következő:

Egy olyan órát használtam, a melynek mutatóját két gomb megnyomásával majd ki lehet kapcsolni, és így megállítani, majd meg vele összekapcsolni és így megindítani és emellett az óra oly szerkezettel bír, hogy mutatóján a kétezerredész percet még le lehet olvasni. A kísérletező azt a gombot tartja, melynek megnyomásával az óramutatóját meg lehet indítani, a megmérésnek alávett egyén pedig a másikat, melyet megnyomva, a mutató rögtön megáll. Ez utóbbi most azonnal kell, hogy megnyomja a gombot, mihelyt a mutató a kísérletezőnek nyomása folytán megindul. Az óramutató állásának különbsége kétezerredész pernyi pontossággal fogja adni azt az időt, mely szükséges volt, hogy az inger a szemből a szemidegen át az agy, onnan a kar idegen át az ujj izmaikhoz jutasson. Egy másik kísérlet pedig abban állt, hogy a mutató megindulását telegráf-csenegővel hoztam összeköttetésbe, úgy hogy a megindulást csengés jelölte. Ezzel a fűttől az ujjig vezető inger időtartama lesz megmérve. Az agy ingerlékenységének megmérésére pedig két csengetyűt kötöttem össze a mutatóval, az egyiket a jobb, a másikat pedig a kísérlet alá vett egyén bal oldalára helyeztem, kinek mind a két kezében volt egy-egy megállító gomb. A kísérletezőnek is volt két gombja, melynek mind-egyikével megindíthatta a mutatót, úgy, hogy felváltva mindig más csengetyű szólalt meg. Ha jobb oldalt csengett, akkor a jobb, és ha baloldalt szólalt a csengetyű, akkor a bal gombot kell a kísérlet alá vett egyénnek megnyomni. Ily módon mindig nagyobb időtartalmat kaptunk, mint az előbbi kísérletnél, és a kettő közötti különbség fogja adni a belső inger időtartalmát, mely a jobb és bal megkülömböztetéséhez szükséges. Természetesen ilyen kísérlethez legalább is hat mérést teszünk egymásután, és ezekből vesszük a középértéket. Ezen kísérleteket a fönt jelzett egyéneken az izzasztó fürdő előtti és az nap délutánján vitem véghez, tehát a fürdés előtt és után lehetőleg ugyanazon időtájban. A gyorsaság az idegek működésénél mind az öt egyénnél átlag 13%-kal növekedett. Ezen eredmény az idegeknek és így végső elemében a szellemi tevékenység munkaképességének tetemes növekedését fejezi ki számszerűleg.

Érdekes, hogy az izom erőssége az izzasztás által nem változott meg. Az erőt úgy határozta meg, hogy megmértem, meddig volt képes a derékzsírban meghajtott kar 20 kiló súlyt kitartani.

Még mielőtt a főnebb körülírt kísérleteket meg tettem volt, már a következő módon ösmertem föl a test víztartalmának a szellemi munkaképességre gyakorolt nagy befolyását. A mult tél végén minden határozott megbetegedés nélkül munkaképességem tudományos irodalmi elfoglaltsággal oly tetemesen megfogyatkozott, hogy naponként legföljebb 8 kéziratot oldalt voltam képes összeállítani, mellette pedig rendkívül sokat kellett aludnom, egyidejűleg testem körülete is nagy mértékben kezdett gyarapodni. Ekkor kezdtem gyanítani, hogy a munkaképességem nemcsak a zsir, de talán a víztartalomtól még inkább függ, úgy hogy elhatároztam, hogy a bajt izzasztó fürdőkkel összekötött erősebb testmozgással fogom elhárítani. De még mielőtt a testmozgáshoz hozzátogtam volna, öt fürdő annyira helyreállította szellemi munkaképességemet, hogy az előbbi kétszeresét voltam képes kéziratban összeállítani. Azt hiszem indokolva van, ha a gőzfürdőt olyan fontosságnak tartom a közegészségi állapotokra nézve, hogy valóságos bünt követnek el mindenütt, hol azok létesítését a közönség egyesek vállalkozó kedvére bizza. Mindenütt közbizonyból kel- lene azt, mint több városban kitűnő sikerrel tették is már, felállítani.

Hogy a betegségek iránt való hajlam, mely módon függ össze a test növekedő víztartalmával, annak megítélésére azon tünemény mérvadó, hogy vízbajokban elhalt egyének hullái sokkal gyorsabban rothadnak a rendszerül, világosan mutatva, hogy a szövetek bomlóképesége a víztartalommal együtt növekedik. Ehhez talán az is hozzájárul, hogy igen vizenyős és így könnyen folyó vér mellett veszedelmes vérszűztások könnyebben keletkezhettek. Az ugynevezett meghülés okait részben legalább a vér víztartalmának tulajdonítom, mire nézve a következőket hozhatom fel. A stuttgarti gymnasium első osztályáról összeállítottam az osztálykönyvekből valamennyi iskola mulasztást 1857. évtől 1874-ig. Az eredmény a téli hónapokra nézve a következő volt: októberre 159, novemberre 532, decemberre azonban csak 391 esett, de mivel ebben e hónapban vannak a karácsonyi szünetek, egész bátran 500-nak vehetjük, január 682, február 896 és márciusra 720 mulasztás esik. Miután pedig a mulasztásoknál kétségen kívül a meghülések játszóka a

főszerepet, a főbb közt ezen számsorozat azt látszik bizonyítani, hogy a meghülek iránti érzékenység a tél tartósságával nő, és hogy annak végén éri el maximumát. Már pedig sok körülménynél fogva igen alkalmas a tél arra, hogy a szövetek víztartalmát növelje, először kevesebbet mozognak, másodsor a vastagabb ruházat a kiparólgást akadályozza, harmadsor sokat tartózkodunk a szobában csendességben és nyedszer elmarad az izzadás. Ezek és alább még megemlítendő egyéb kísérletek arról győzték meg — bár további földerítéseket szükségesnek tartok még — hogy a meghülek iránti érzékenységet a víztartalomnak növekedése okozza, úgy hogy igen találó az „edzés” kifejezése, mert csakugyan vízelvonás által meg kell keményíteni tehát edzeni a testet, hogy az a meghülek irányában ellenállást fejthessen ki. Az „elpuhulás” kifejezése ép olyan találó, mert a szövetek az elvizegyűződés folytán tényleg csakugyan elpuhulnak, el-lágyulnak.

(Folyt. köv.)

Élérem-e?

Élérem-e? s vajjon mikor
Érem el a boldogságot,
A mi után ábrándozó,
Ifju szívem mindig vágyott?

Lesz-e szerény kis lakásom
S benn szerető feleségem,
Aki borús homlokomról
Lecsókolja verejtékem?

Aki, hogyha hazatérek,
Tárt karokkal jön elébem
S nyájas szóval, mosolyogva
Tálatja fel szük ebédem?

Aki, hogyha én örülök,
Velem együtt örül, boldog;
S velem együtt buslakodik,
Ha rám törnek nehéz gondok?

Aki, hogyha beteg leszek,
Ott viraszt majd kórágymnál
És befogja szemeimet,
Ha megöl a gyilkos halál?

S aki, hogyha sírban fekszem,
S ajkam hideg lesz és néma,
Forró könnyet ejt majd értem
S reám gondol néha-néha?

Fritser Antal,

Legujabb.

A bács-bodrogh megyei történelmi társulat f. hó 25 én d. u. 3 órakor a megyeháza kistermében Schmausz Endre elnöke alatt felolvasó közgyűlést tartott.

Felolvastattott: 1. Dudás Gyulának műve a római sáncokról. 2. A Bács-Bodrogh megyére vonatkozó történelmi munkák birálata, Stelzer Frigyes-től. 3. Márki Sándornak az 1514-iki pórlá-adást tartalmazó művéből a megyére vonatkozó, ugyancsak Stelzer Frigyes által kibővíthető adatok. Mind három mű fölött élénk eszmecsere fejlődött ki. Ugyanezen közgyűlésen dr. Margalits Ede titkár azon körülménynél fogva, hogy az országos kiállítás tartamára a második titkár a teendőket a legkészségesebben fogja támogatni, a közkívánatnak engedve, sok teendővel indokolt lemondását visszavonta.

Szertárnokul Donoszlovits Vilmos választott meg. Végül történelmi közlöny szerkesztése határozott el.

Felelős szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.**
Laptulajdonos és kiadó: **Bittermann Nándor**

HIRDETÉSEK.

7132. sz.
tkvi 1884.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az apatini kir. kincstári uradalom végrehajtónak Bojanits Zsivkó ó-szapári lakos végrehajtást szenvedő elleni 14 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék, az apatini kir. járásbíró területén lévő Ó Sztapáron fekvő, az ó-szapári 757. sz. tjkvben Bojanits Zsivkó nevének álló A 788 hr. 674 ö i sz. ház és beltelekre 424 frt 50 kr, ugyanott A 757 alatt 2421. hr. sz. 450 ö szőlőre 188 frt és az ó-szapári 1495. sz. tjkvben Zárits Pája nevének álló A 757 alatt 2630. hr. sz. 516 ö ölnyi szőlőre az árverést 222 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1885. évi április hó 30. napján délelőtt 9 órakor Ó Sztapár községében meg-tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazság-ügyminiszeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LV. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban 1885. évi január hó 15. napján.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

833. sz.
kg. 1885.

Pályázati hirdetmény.

Bács Bodrogh megye bajai járás szolgabírói hivatala részéről, Csataalja községében elhalálozás folytán üresedésbe jött jegyzői állásra ezennel pályázat hirdetik. — Ezen állás következő javadalmazással van egybekötve u. m:

1-ször. Készpénzben 126 frt.
2-ször. 84 klgr. marhabús.
3-ször. 33 klgr és 60 dkgr. fagygyú.
4-szer. 1 db 112 klgr. nehézségű hizott sertvés.
5-ször. 26 hektolt. kétszer búza.
6-ször. 6 szekér széna.
7-szer. 21 □ méter tölgyfa avagy 42 □ méter lágyfa.

8-ször. 7 hold 1600 □ öl föld és 2 db pótkert haszon élvezetre, mely után az adót a község fizeti.
9-szer. Szabad lakás.

Az üresedésbe jött állomás **1885. évi március hó 4-ik napján délelőtt 10 órakor** Csataalja községében meg-tartandó választás útján fog be-töltetni.

Felhívtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 74. és 75. §-ai értelmében felszerelt kérvényeiket (születési anyakönyv kivonattal) **1885. évi március hó 1-ig** bejárólág ezen szolgabíróságnál benyújtásuk és abban igazolják, hogy a jegyzői teendőknek magyar és német nyelvben való ellátására képesítve.

A később érkezett folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

Baja, 1885. évi február 17-én.

Latinovits Gyula,
szolgabíró.

2-2

Borok eladása.

Baranyai (Batinai), saját ter-mésű, mintegy 200 akó

finom fehér- és siller-borok
eladók.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Ealossevics Jakab

3-3

Zomborban.

HARLANDER

kötőfonala és orsócérnája

(Strickgarn.) 14-10 (Spulenzwirn.)

A bécsi és párisi világtárlaton a leg-első díjakkal kitüntetett.

Kitűnő minősége miatt közkedvelt.

A kötőfonál gyári jegye. Az orsócérna gyári jegye.

Kaphatók a haza minden nagy- és forgalmas kis-kereskedésében.

Raktár Bécsben:
Salcher Mátyás és fiaival
I. Werderhorgasse Nr. 2a.

Bérelti hirdetmény.

Zombor szab. kir. város hatá-rában „Keleti gradina” pusztá-ban néhai Michelsz Jakab-féle 190 kataszt. hold szántás- és 50 hold legelőföld megfelelő lakó- és gaz-dasági épületekkel ellátva, egy vagy több évre azonnal bérbbe adandó.

Bővebb értesítés nyerhető

Szemző Gyulánál

3-3

Zomborban.

Hirdetés.

A gákovai r. k. plébánia-templom belseje felszerelésével együtt helyreállítandó lévén, fel-hívtnak mindazok, a kik e munkára vállal-kozni akarnak, hogy a templomot megtekint-ven, részletes költségvetésüket legkésőbb **f. é. március 25-ig** alulírthoz küldjék.

Kelt Gákován (Bácsmege) 1885. febr. 22.

Tormásy Gábor,
plébános.

2-2

Zombor. 1885. Bittermann Nándor könyv- és könyomdájából.

145. sz.

tkvi 1885.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi ha-tóság közhírré teszi, hogy Beck Erzsébet férj. Liezin-ger Istvánné végrehajtónak Albert Verona férj. Müll-ler Györgyné végrehajtást szenvedő elleni 170 frt 23 kr tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügy-ben a zombori kir. törvényszék területén lévő Kerna-yan fekvő, a kernyajai 382. sz. telekjkben Wilhelm Teréz és társai nevének álló A. I. 705-706 hr. 381. ö. i. számú egész ház és 279. □ öl beltelekre az ár-vert 400 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi április hó 27-ik napján délelőtt 9 órakor Kernya községében meg-tartandó nyilvános ár-vertésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1885. évi február hó 12-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Felhívás.

Baracska község aljegyzője Csataalja köz-ségében jegyzőül helyettesítettven, megválasz-tása esetére ezen állomás azonnal betöltendő, minél fogva felkérem azon segéd urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtának, szándékukat vé-lem levélben tudatni, hogy én is őket az itteni viszonyokról felvilágosítsam. — Fizetés 400 frt.

Baracsán, 1885. évi február hó 17-én.

Sándor János

3-3

jegyző.

3257. sz.
tk. 1884.

Árverési hirdetmény.

A palánkai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vidákovits Miklós vég-rehajtónak Veichrauch György végrehajtást szenvedő elleni 10 frt tőkekövetelés és jáka iránti végrehajtási ügyében a palánkai kir. járásbíró területén lévő, a tovarisovai 344 sz. tjkvben A. I. a. 335. ö. i. sz. ház és beltelekre az árverést 1000 frtban ezennel megál-lapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi március hó 1-ső napján delutan 3 órakor Tovarisonán a községében meg-tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 100 frtot készpénzben, vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz a kelt igazság-ügyminiszeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Palánkán, 1884. évi december hó 4-én.

Uhlyárik Imre,
kir. járásbíró.

HIRDETÉS

Ó-Kanizsán a város közepén már harminc év óta fennálló a „Magyar korona”-hoz cím-zett vendéglő és kávéház, mely tartalmaz két termet és öt szobát, teljes beruházással együtt 1885. évi május hó 1-től több évre haszonbérbe kiadó.

Bővebb utasítással szolgál a tulajdonos

Körmöti László

3-3

Ó-Kanizsán.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy itt helyben f. évi február hó 25-től Molnár István bíró ur házá-ban, a főutcán, a takarékpénztár mellett, — f. évi május hó 1-től pedig

JAKOBCSITS MIHÁLY

ur házában, ujonnan berendezett

SZABÓ IPAR-ÜZLETET

nyitottunk.

A midőn üzletünket az uri közönség jó-akaró figyelmébe ajánljuk, számos megbízásért esedezünk.

Zsuffa és Csuvardits,
férfi-ruha szabók.

meg-
s kit